

Inspectie voor de Gezondheidszorg
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Leiden openbare indicatoren tot manipulatie van gegevens door ziekenhuizen?

Voor
gerechtvaardigd
vertrouwen
in verantwoorde
zorg

12 november 2013
Vide-bijeenkomst

Kris Smolders

Adviseur/Onderzoeker

Inspectie voor de gezondheidszorg

Kwaliteitsindicatoren ziekenhuizen

- Sinds 2003 gebruikt de Inspectie voor de gezondheidszorg (IGZ) kwaliteitsindicatoren voor het toezicht op ziekenhuizen.
- Ziekenhuizen worden gevraagd om jaarlijks bepaalde informatie over de door hen geleverde zorg openbaar te maken.
- IGZ beschouwt de informatie over het algemeen niet als directe maat voor de kwaliteit van zorg maar als een signaal om nadere vragen te stellen (tijdens het jaarlijkse toezichtbezoek)

Volume-indicatoren

- Volume-indicatoren vragen naar behandelingen die een bepaald aantal keer dienen te worden uitgevoerd voor het verkrijgen/behouden van de benodigde ervaring.
- Voorbeeld volume-indicator: aantal oesofaguscardiaresecties (OCR of wel slokdarmkankeroperaties) dat een ziekenhuis jaarlijks uitvoert
- Multidisciplinaire richtlijn voor slokdarmkanker met volumennorm voor het aantal resecties, ontwikkeld door de beroepsgroep in 2005.

Richtlijn oesofaguscarcinoom

- Laagste sterfte in centra met meer dan 10 of zelfs meer dan 20 resecties per jaar
- Mortaliteit in hoogvolume ziekenhuizen 2,5 keer zo laag als in laagvolume ziekenhuizen (Lanschot e.a., 2001)
- Ervaring niet alleen nodig bij chirurg, maar voor alle zorgverleners betrokken bij patiënt die resectie ondergaat
- Richtlijn 2005: “Deze operaties dienen uitgevoerd te worden in ziekenhuizen waar ten minste 10 a 20 van deze ingrepen worden verricht”.

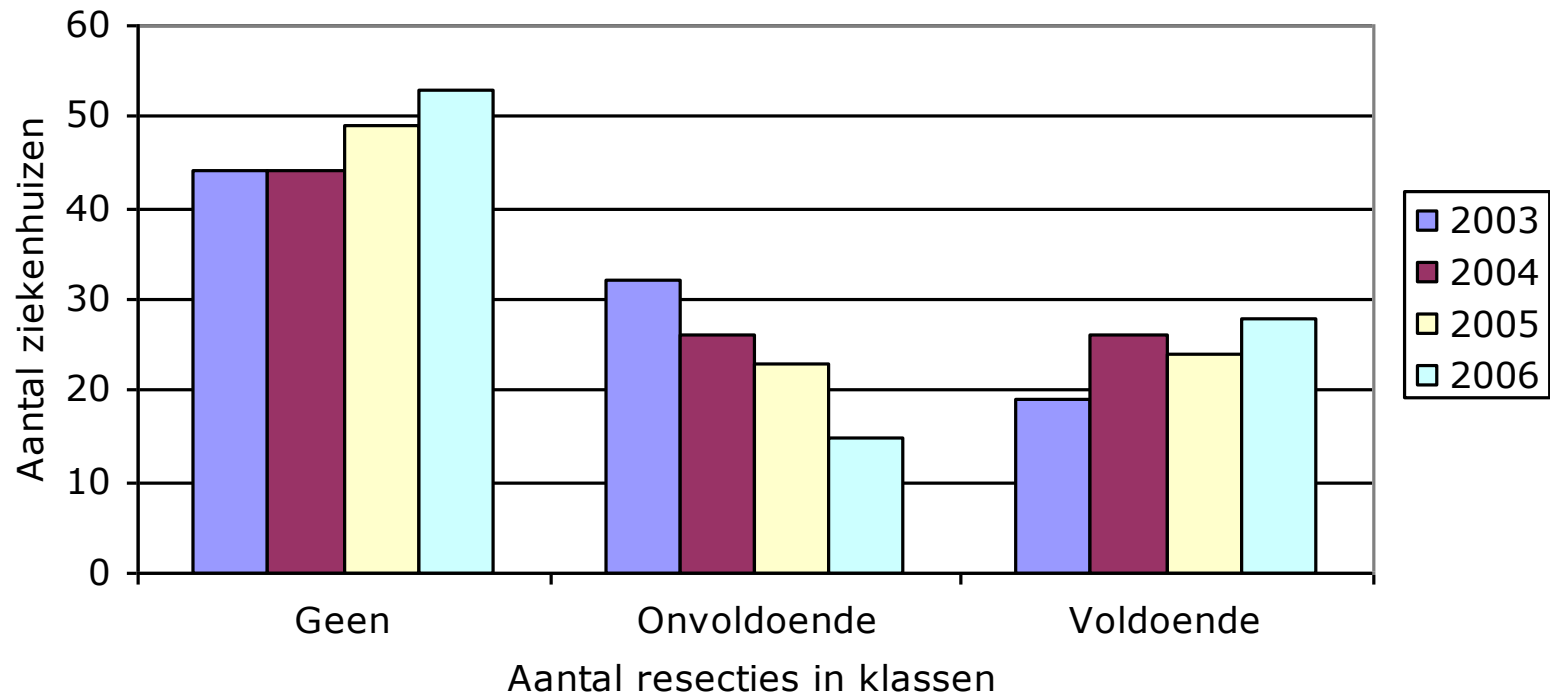
Handhaving

- Veertien ziekenhuizen voerden structureel minder dan 10 resecties uit in de periode 2003-2006.
- Actie: ziekenhuizen werd gevraagd aannemelijk te maken in de toekomst 10 of meer resecties uit te voeren óf te stoppen met het uitvoeren van resecties.
- Resultaat:
  - 10 ziekenhuizen zijn gestopt
  - 4 ziekenhuizen hebben, d.m.v. regionale afspraken over samenwerking, aannemelijk gemaakt dat ze aan de norm konden voldoen.

Concentratie

Ziekenhuizen met aantal resecties in klassen in 2003-2006

Verificatie

- Openbare gegevens kunnen leiden tot reputatieschade voor het ziekenhuis of overheidsbemoeienis.
- Kans op perverse effecten neemt toe wanneer het belang groot is om op bepaalde terreinen goed te scoren.
- Onderzocht is of perverse effecten optreden bij de volume-indicator over slokdarmkankeroperaties na het uitkomen van de richtlijn met een volumenorm en het handhaven van de inspectie op die norm.

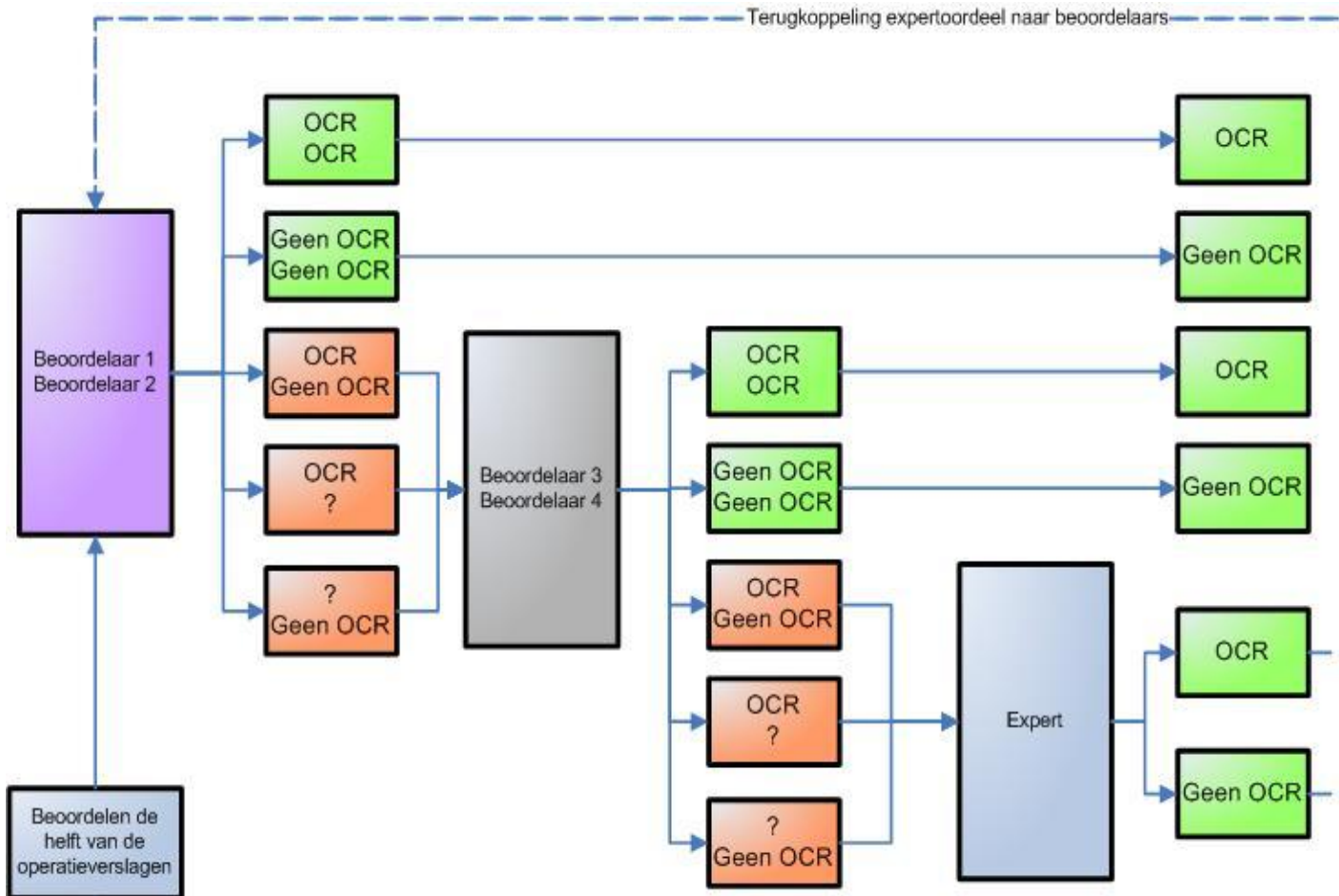
Verificatie

- Onderzoek: vergelijking van het aantal opgegeven resecties met het werkelijk aantal uitgevoerde resecties.
- Hypothese: weinig/geen verschil tussen het opgegeven en werkelijk aantal resecties in 2005 en een significant verschil in 2006.
- Selectiecriteria:
  - ziekenhuizen die in 2006 10 of 11 resecties opgaven
  - ziekenhuizen die in 2006 meer dan 11, maar over de periode 2003-2006 minder dan 40 resecties opgaven
- Methode: geanonimiseerde operatieverslagen van resecties in 2005 en 2006 werden opgevraagd bij de geselecteerde ziekenhuizen en beoordeeld als zijnde (geen) resectie.

Onderzoeksdesign

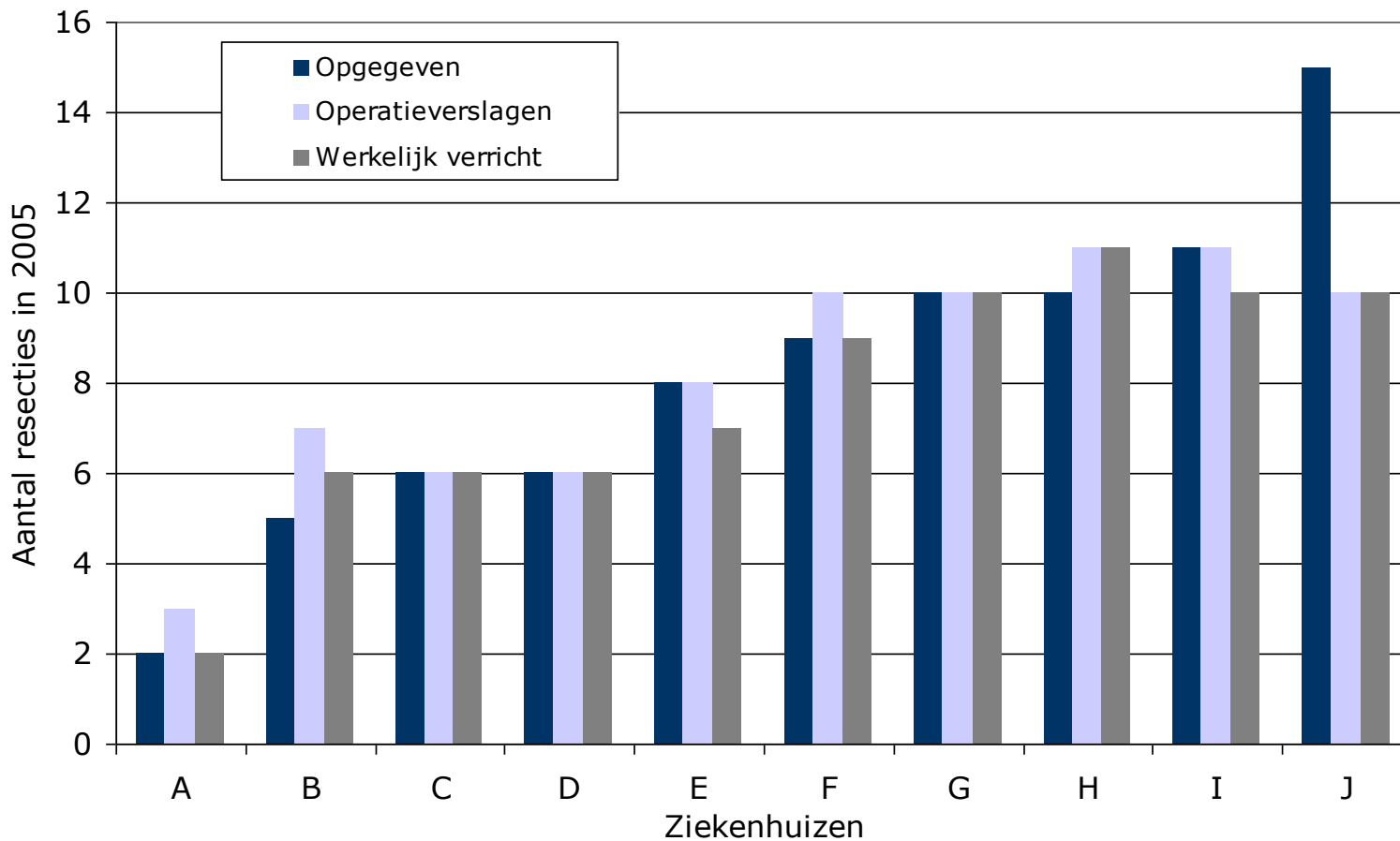

Resultaten

- 10 ziekenhuizen leverden 178 operatieverslagen.
- Er werden 23 verslagen minder aangeleverd dan verwacht op basis van het opgegeven aantal resecties.
- 5 ziekenhuizen werd gevraagd de ontbrekende verslagen aan te leveren:
  - 1 ziekenhuis leverde 1 ontbrekend verslag alsnog aan.
  - 4 ziekenhuizen meldden zich vergist te hebben of de juiste operatieverslagen vanwege registratieproblemen niet meer te kunnen achterhalen.

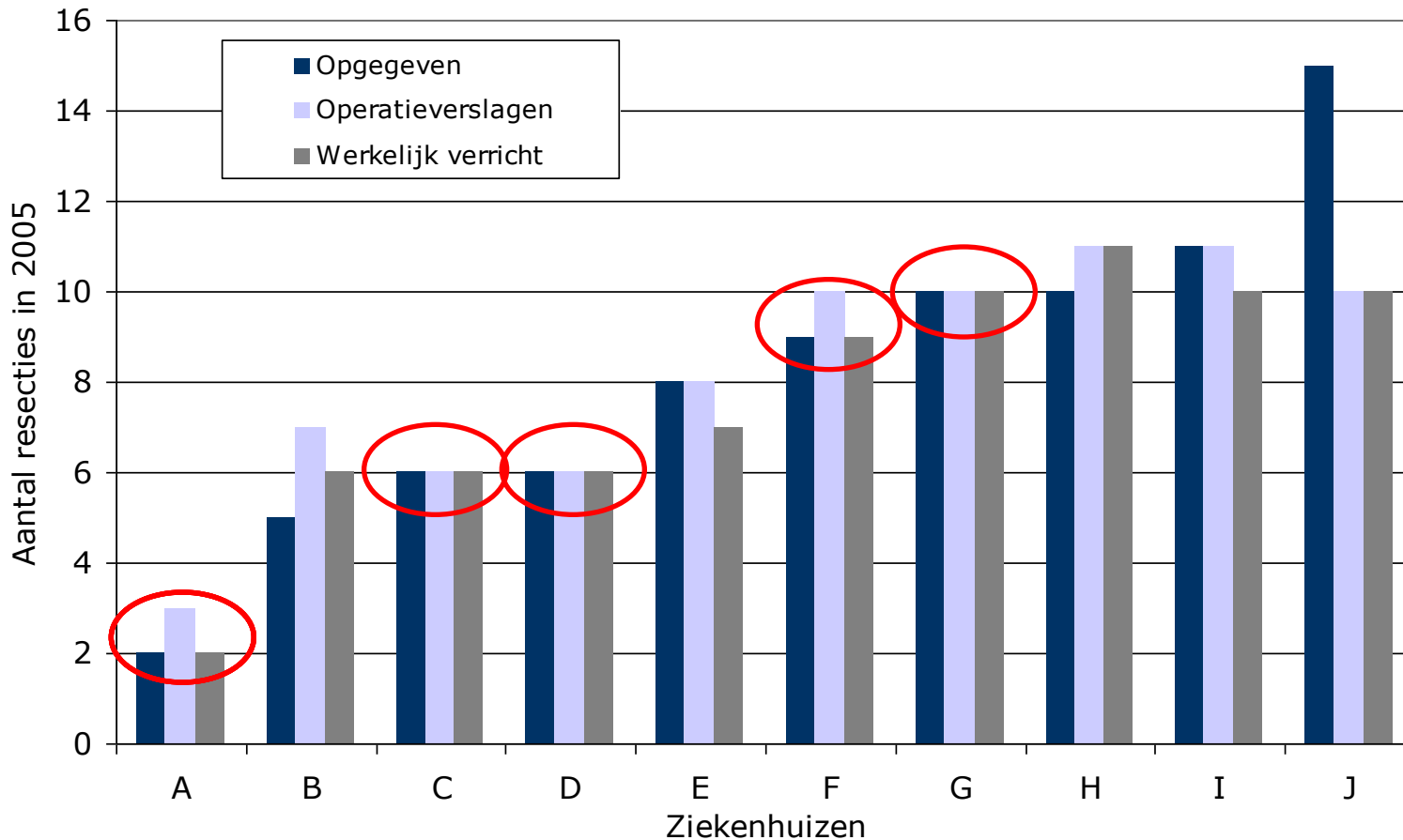

Aantal opgegeven resecties, aangeleverde operatieverslagen en als resectie beoordeelde operatieverslagen van tien ziekenhuizen in 2005

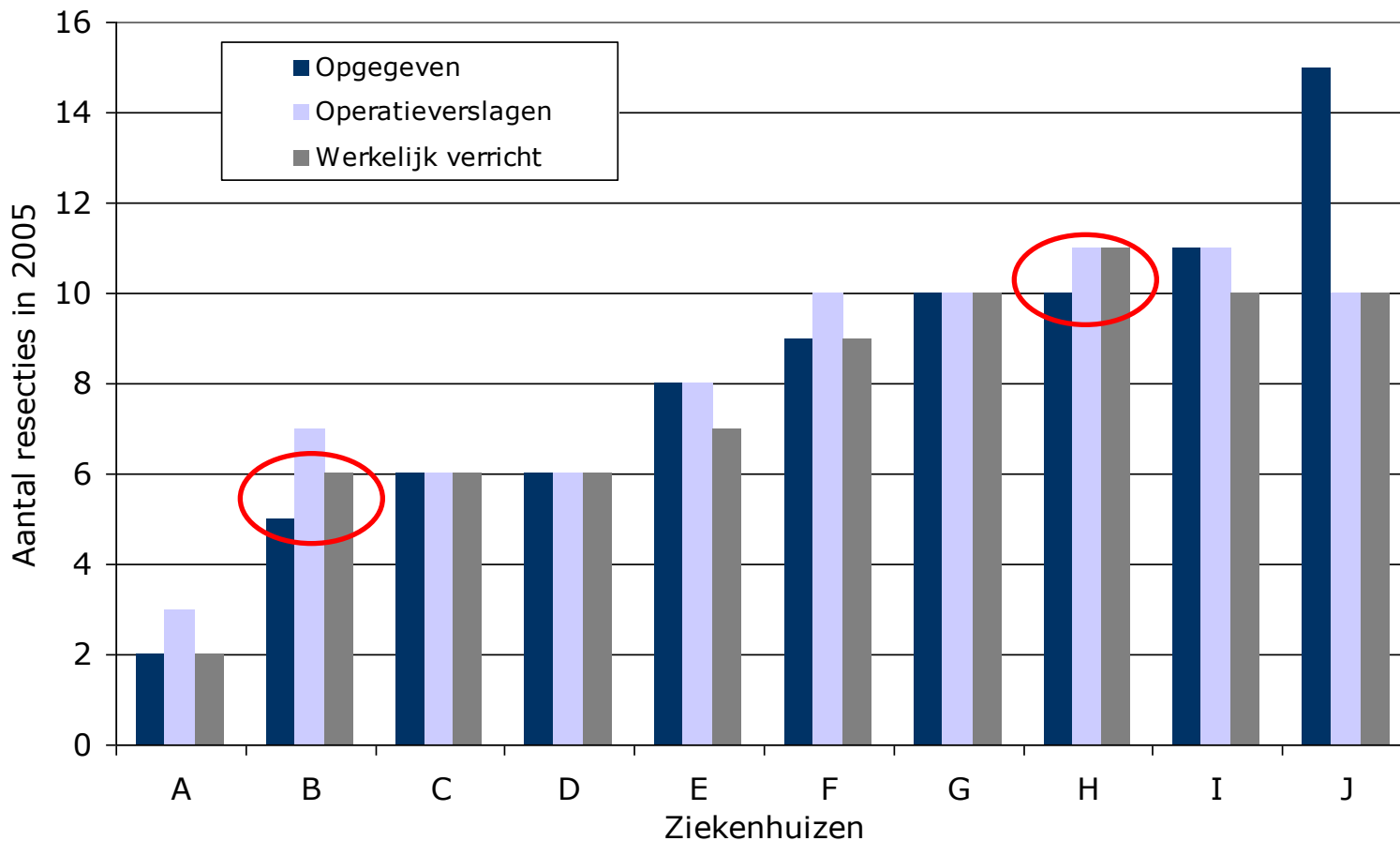

Aantal opgegeven resecties, aangeleverde operatieverslagen en als resectie beoordeelde operatieverslagen van tien ziekenhuizen in 2005

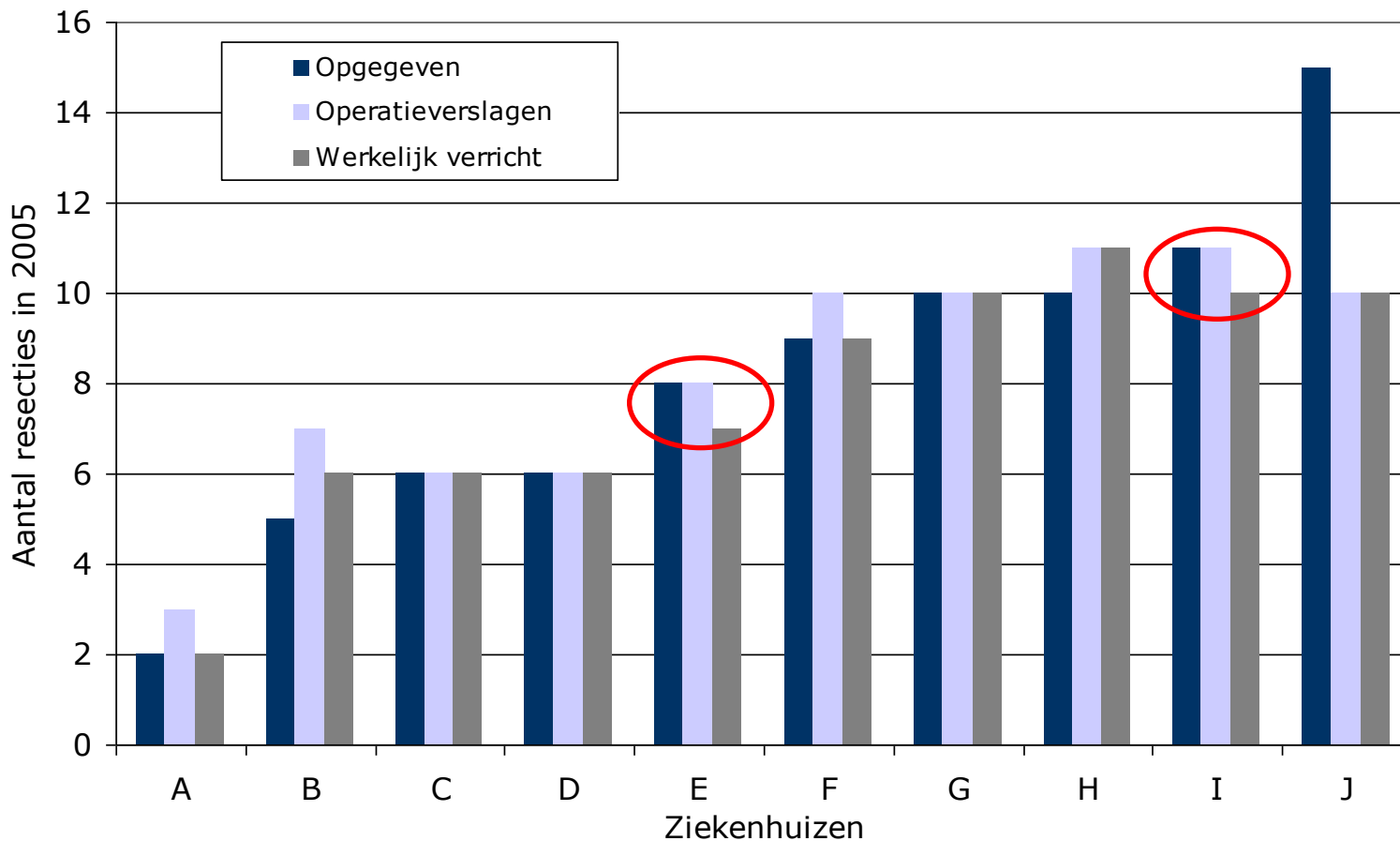

Aantal opgegeven resecties, aangeleverde operatieverslagen en als resectie beoordeelde operatieverslagen van tien ziekenhuizen in 2005

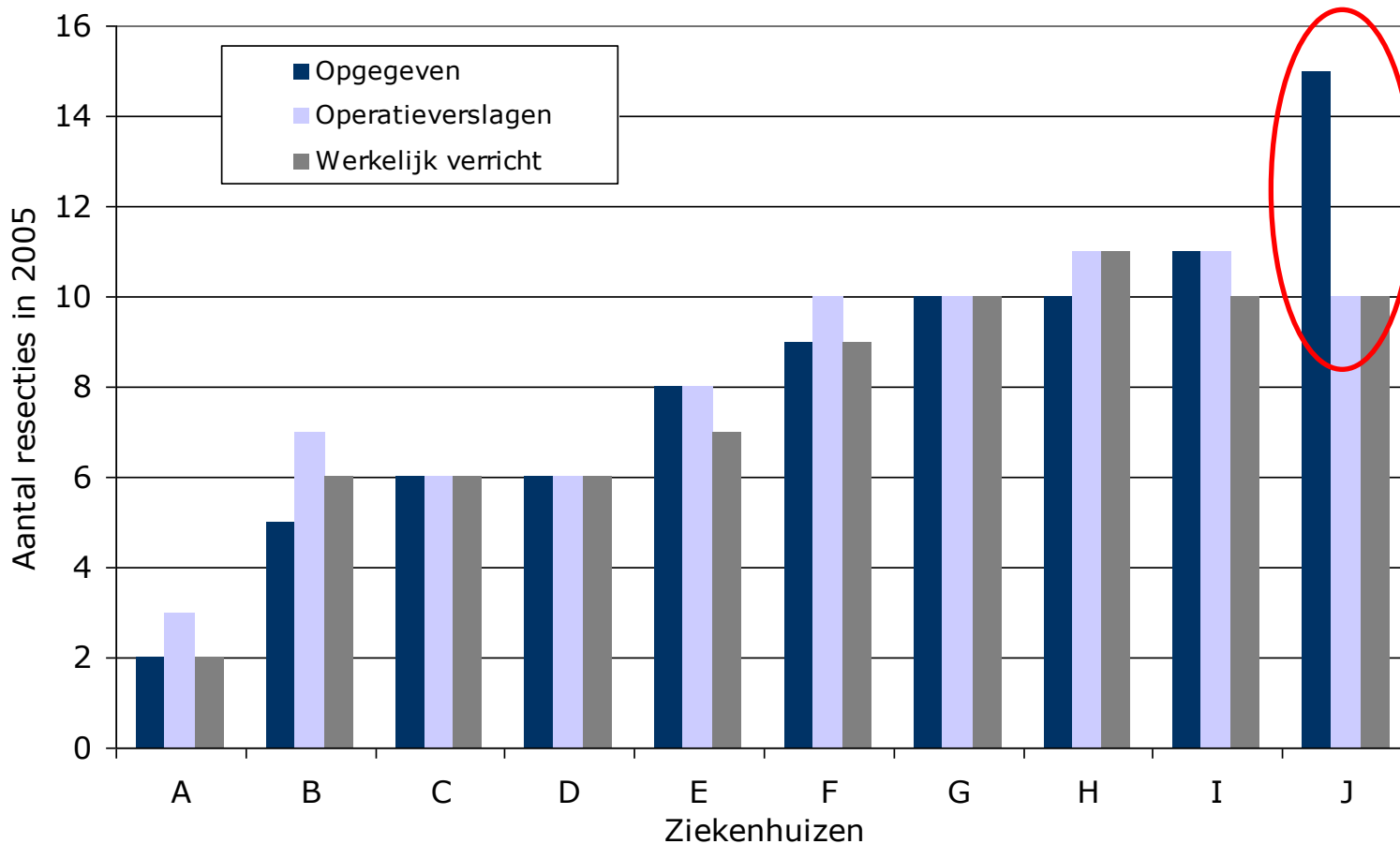

Aantal opgegeven resecties, aangeleverde operatieverslagen en als resectie beoordeelde operatieverslagen van tien ziekenhuizen in 2005

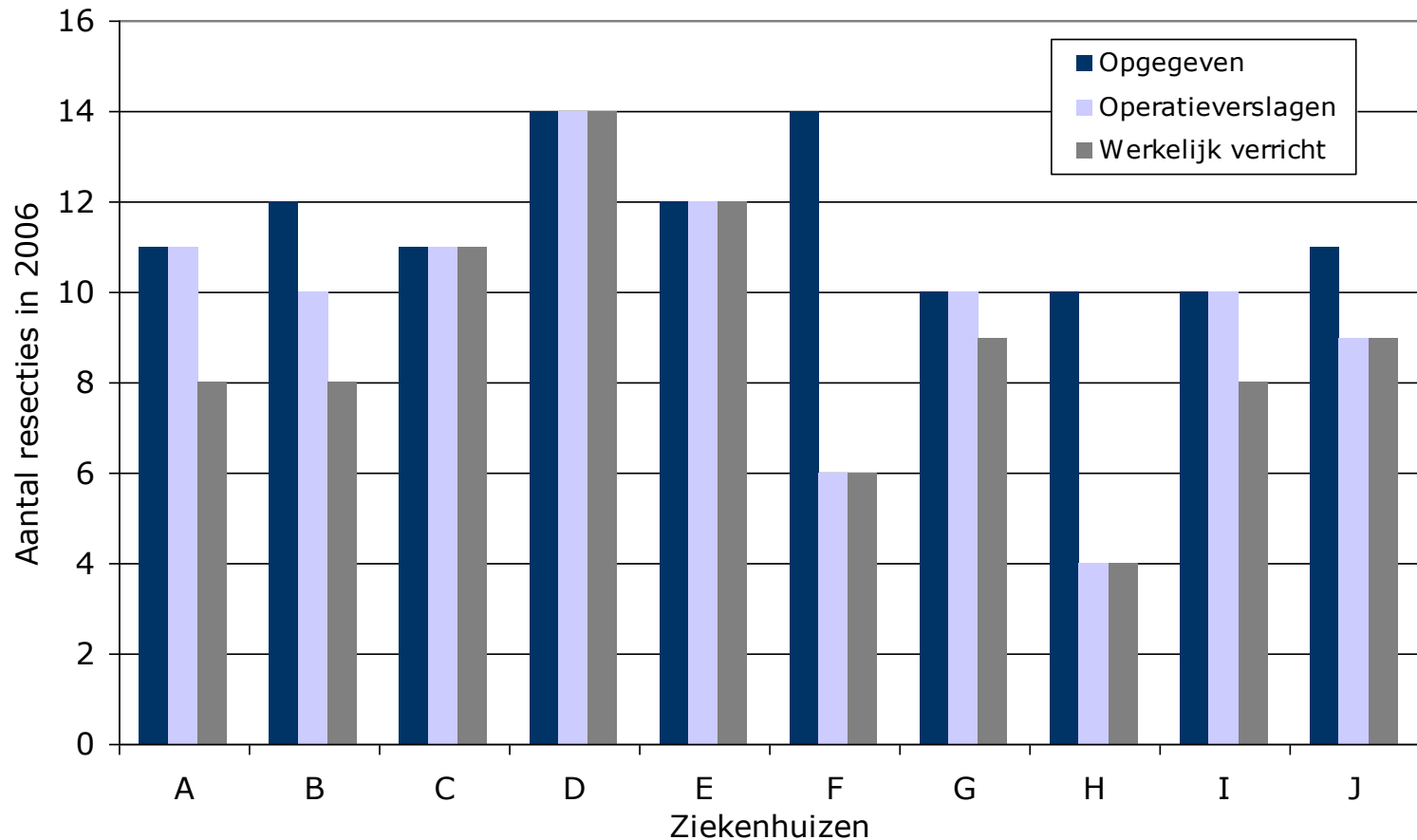

Aantal opgegeven resecties, aangeleverde operatieverslagen en als resectie beoordeelde operatieverslagen van tien ziekenhuizen in 2005

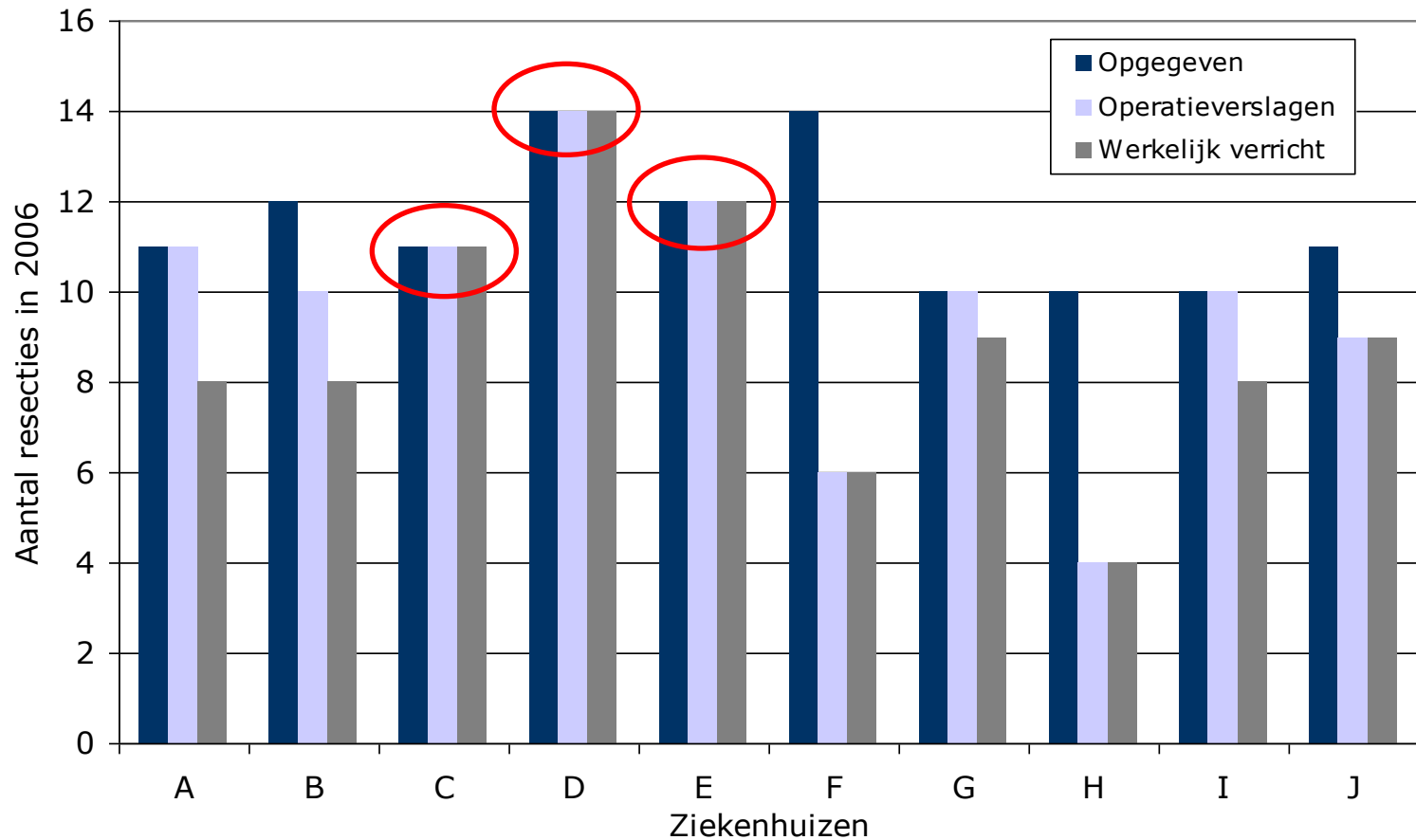
Aantal opgegeven resecties, aangeleverde operatieverslagen en als resectie beoordeelde operatieverslagen van tien ziekenhuizen in 2006

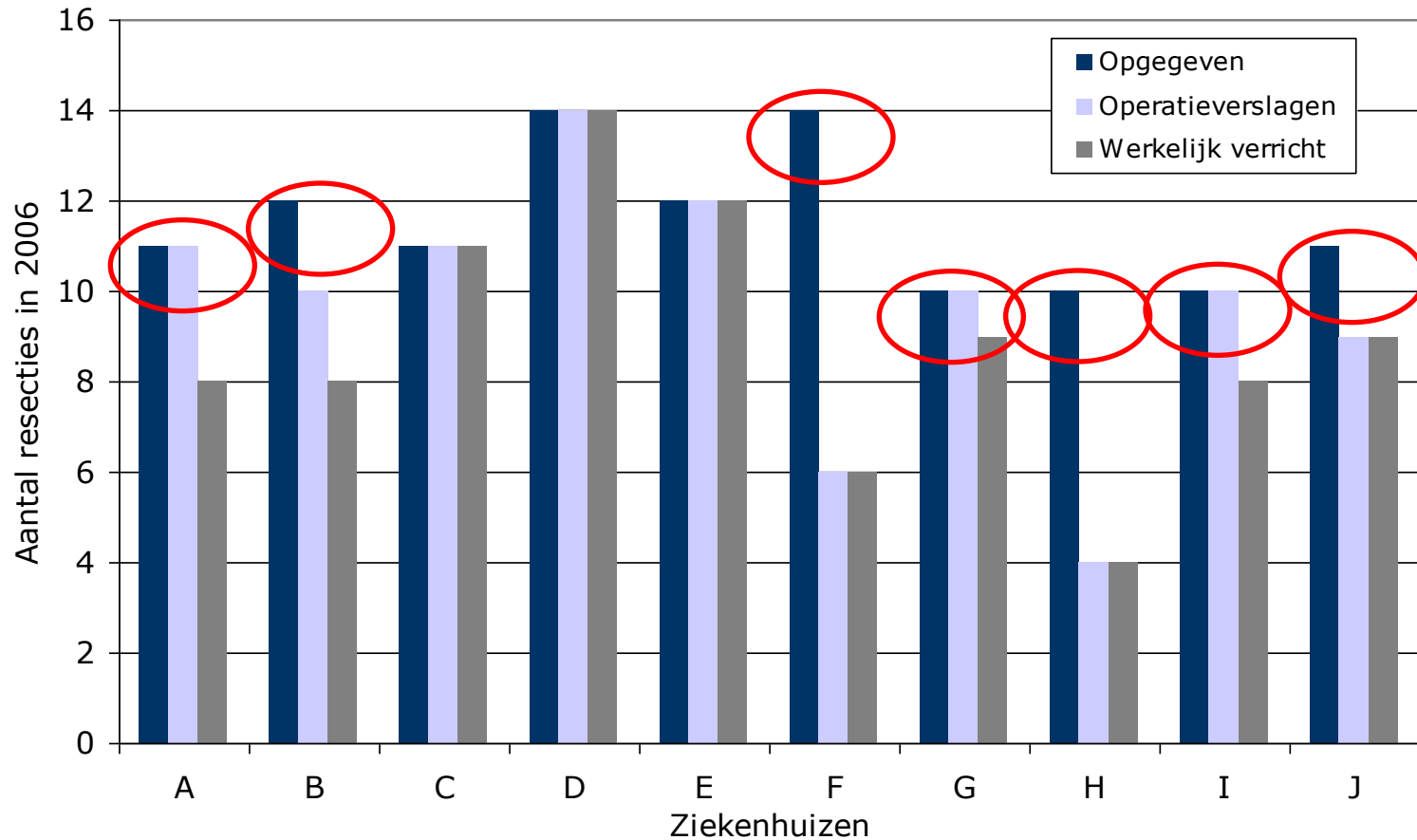

Aantal opgegeven resecties, aangeleverde operatieverslagen en als resectie beoordeelde operatieverslagen van tien ziekenhuizen in 2006

Aantal opgegeven resecties, aangeleverde operatieverslagen en als resectie beoordeelde operatieverslagen van tien ziekenhuizen in 2006

Resultaten

- Van alle 179 operatieverslagen werden 13 (7%) beoordeeld als 'geen resectie': 5 verslagen van 2005 en 8 van 2006.
- Van 3 ziekenhuizen werden alle operatieverslagen uit 2005 en 2006 als resectie beoordeeld.
- Van 4 ziekenhuizen werd 1 operatieverslag per ziekenhuis als 'geen resectie' beoordeeld.
- Van 3 ziekenhuizen werden meerdere operatieverslagen uit 2005 en 2006 beoordeeld als 'geen resectie'.
- Het gemiddelde verschil tussen het opgegeven en werkelijke aantal resecties in 2005 is niet significant, terwijl dat in 2006 wel het geval is.

Conclusie

- De aanname dat openbare gegevens worden opgepoetst wanneer het belang om goed te scoren hoog is, wordt ondersteund door onze resultaten.
- Wanneer het belang om goed te scoren hoog is, is verificatie van data essentieel.
- Aanbeveling:
Als de IGZ openbare gegevens gebruikt voor haar toezicht is het van belang eerst de data te verifiëren.

Met dank aan:

Lya den Ouden
Willem Nugteren
Gerrit van der Wal
Annette de Bruijne-Dobben
Jan Haeck
Jan Maarten van den Berg

Kris Smolders (kh.smolders@igz.nl)